

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

رتبه‌بندی موسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۵

لیلا محرابی

MBRI-TR-95011

گزارش ترجمه‌ای

مهر ۱۳۹۵

www.mbri.ac.ir

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰

کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir

- دیدگاه و نظرات ارائه شده در این مقاله متعلق به نویسندگان بوده و لزوماً نظر پژوهشکده پولی و بانکی را منعکس نمی کند.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشکده پولی و بانکی می باشد، لیکن استفاده از نتایج این مقاله با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست مطالب

- ۱- مقدمه ۲
- ۲- وضعیت بانک‌های اسلامی در جهان ۲
- ۱-۲- حجم و رشد دارایی‌های منطبق بر شریعت ۲
- ۲-۲- سود ناخالص در موسسات مالی منطبق بر شریعت ۷
- ۲-۳- سودآوری موسسات مالی منطبق بر شریعت و بررسی نرخ بازدهی دارایی (ROA) ۸
- ۳- جمع‌بندی ۹

فهرست جداول و نمودارها

- جدول ۱- دارایی‌های منطبق بر شریعت به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی ۳
- جدول ۲- رتبه‌بندی کشورها بر مبنای بیشترین دارایی‌های منطبق بر شریعت در سال ۲۰۱۵ ..... ۴
- جدول ۳- بیست موسسه مالی اسلامی برتر جهان از لحاظ میزان دارایی‌های منطبق با شریعت ۵
- جدول ۴- ده موسسه مالی اسلامی برتر جهان از لحاظ بیشترین رشد دارایی‌ها ۶
- جدول ۵- بیست و پنج موسسه مالی اسلامی برتر جهان از لحاظ سود ناخالص ۷
- جدول ۶- بانک‌های تجاری اسلامی برتر جهان از لحاظ نرخ بازدهی (ROA) ۸
- نمودار ۱- سهم کل دارایی‌های بانک‌های منطبق بر شریعت به تفکیک مناطق جغرافیایی در سال ۲۰۱۵ ..... ۳
- نمودار ۲- برترین بانک‌های تجاری اسلامی جهان از لحاظ نرخ بازدهی دارایی ۹

رتبه‌بندی موسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۵

لیلا محرابی^۲

۱- مقدمه

بازارهای مالی اسلامی طی سال‌های اخیر توانسته‌اند به واسطه ارائه خدمات مالی قابل سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، گسترش تنوع پرتفوی تولیدات و ارائه خدمات بیشتر در راستای جذب مشتریان جدید از رشد و توسعه قابل توجهی در بازارهای جهانی برخوردار گردند. در حال حاضر، موسسات مالی در راستای گسترش محصولات خود به مشتریان، بیشترین تمرکز را بر فعالیت‌های بانکداری خرد و خدمات شرکتی به موسسات کوچک و متوسط (SMEs) قرار داده‌اند. در این میان، از جمله راهبردهای مدیران ارشد در راستای افزایش رشد و توسعه بانکداری اسلامی در سال ۲۰۱۵، عبارتند از توسعه شبکه بین‌المللی به منظور ایجاد ارتباط موثر با ذی‌نفعان، گسترش نوآوری در محصولات و خدمات (ساختار و چارچوب مقرراتی)، بهبود در کیفیت خدمات قابل ارائه و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و افزایش سرمایه انسانی و ارتقاء سطح آموزش به مشتریان از طریق شعب و رسانه‌های عمومی.

بر اساس آخرین رتبه‌بندی برترین موسسات مالی اسلامی در جهان که توسط نشریه بین‌المللی The Banker در سال ۲۰۱۵، منتشر شده است، ارزش کل دارایی‌های منطبق بر شریعت در جهان، معادل ۱۵۰۰ میلیارد دلار می‌باشد که بانک‌های کاملاً اسلامی مبلغ ۹۵۰ میلیارد دلار آن را در اختیار خود دارند. افزون بر این، بانک‌های اسلامی سودی معادل ۱۲/۵ میلیارد دلار با متوسط نرخ بازدهی دارایی ۱/۱ درصد را طی سال مذکور کسب نموده‌اند. در این میان، نقش بانک‌ها و موسسات مالی ایرانی در میان سیصد و شصت بانک تجاری و تخصصی، شرکت‌های بیمه و موسسات مالی و اعتباری، بسیار چشمگیر و از نظر حجم دارایی‌ها در بالاترین ردیف‌های این رتبه‌بندی قرار دارند. از مجموع این سیصد و شصت موسسه مالی اسلامی در ۴۰ کشور جهان، ۲۴۹ موسسه به طور کامل خدمات اسلامی ارائه می‌دهند و ۱۱۱ بانک تجاری با داشتن بانه‌های اسلامی به عرضه خدمات منطبق بر شریعت می‌پردازند. در سال مورد بررسی، حدود ۷۹ درصد از موسسات و نهادهای مالی با افزایش دارایی‌های ناشی از فعالیت‌های مالی منطبق بر شریعت روبرو بودند و تنها ۲۲/۵ درصد کاهش دارایی را تجربه کردند. در ادامه به معرفی برترین بانک‌ها و موسسات مالی اسلامی در ایران و جهان از لحاظ برخی شاخص‌ها می‌پردازیم.

۲- وضعیت بانک‌های اسلامی در جهان

۲-۱- حجم و رشد دارایی‌های منطبق بر شریعت

آمار بدست آمده از مجله بنکر در سال ۲۰۱۵، نشان می‌دهد که ارزش کل دارایی‌های منطبق بر شریعت با رشد ۷/۵ درصدی از ۱۳۹۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ به ۱۵۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵ افزایش یافته است. از سوی دیگر، رشد صنعت بانکداری

۱ - متن حاضر ترجمه بخش‌هایی از مجله The Banker, Top Islamic Financial Institution، نوامبر و جولای ۲۰۱۵ می‌باشد.

۲ - کارشناس ارشد پژوهشی، پژوهشکده پولی و بانکی.

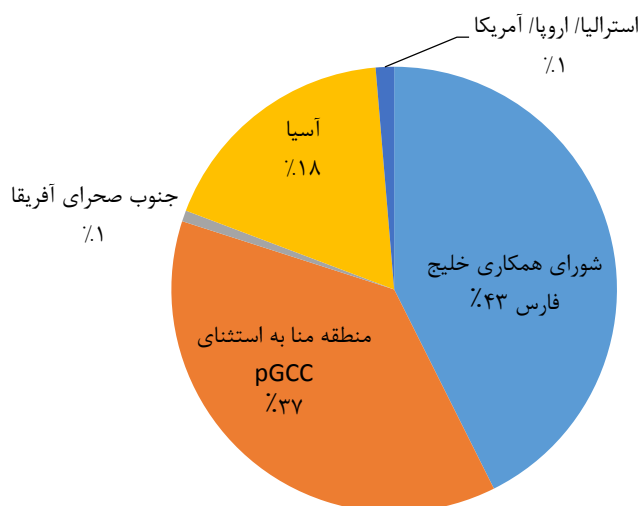

اسلامی به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی نیز در سال ۲۰۱۵، مثبت بوده است. بر اساس طبقه‌بندی جغرافیایی، کشورهای شورای همکاری خلیج فارس (pGCC)، منطقه منا (به استثنای شورای همکاری خلیج فارس) و آسیا به ترتیب با ۶۴۰ میلیارد دلار (۴۳ درصد)، ۵۶۱ میلیارد دلار (۳۷ درصد) و ۲۶۹ میلیارد دلار (۱۸ درصد) بیشترین دارایی‌های منطبق بر شریعت را تشکیل می‌دهند. از این رو این بازار موقعیتی فعال و پرنرژی در سطح جهانی دارد و پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که رشد این صنعت طی سال‌های آتی، حداقل دو برابر سریع‌تر از بانکداری رایج در سطوح کلان باشد. جدول و نمودار ۱ سهم مناطق مختلف جغرافیایی از کل دارایی‌های منطبق با شریعت بانک‌ها و رشد دارایی‌ها را نشان می‌دهند.

جدول ۱ - دارایی‌های منطبق بر شریعت به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی

مناطق جغرافیایی	۲۰۱۴ (میلیارد دلار)	۲۰۱۵ (میلیارد دلار)	رشد دارایی (درصد)
شورای همکاری خلیج فارس (pGCC)	۵۶۱/۰۱	۶۴۰	۱۴
منطقه منا به استثنای pGCC	۵۳۷/۰۹	۵۶۱	۴
مجموع منطقه منا	۱۰۹۸/۱	۱۲۰۱	۹
جنوب صحرای آفریقا	۱۱	۱۲	۹
آسیا	۲۵۹/۵	۲۶۹	۴
استرالیا / اروپا / آمریکا	۲۴	۲۰	-۱۵
کل جهان	۱۳۹۱/۷	۱۵۰۲	۷/۶

نمودار ۱ - سهم کل دارایی‌های بانک‌های منطبق بر شریعت به تفکیک مناطق مختلف جغرافیایی در سال ۲۰۱۵

بر اساس آخرین رتبه‌بندی انجام شده در میان بیست کشور جهان از لحاظ بیشترین دارایی‌های منطبق بر شریعت (جدول ۲)، ایران از نظر حجم دارایی‌ها در بالاترین ردیف و کشورهای عربستان سعودی، مالزی، امارات متحده عربی و کویت رتبه‌های دوم تا پنجم

را تشکیل می‌دهند. بر اساس این رتبه‌بندی، بانک ملی ایران با حجم دارایی‌هایی معادل ۸۵۰۱۲ میلیون دلار به عنوان برترین موسسه مالی اسلامی و بانک‌های الرجھی (عربستان)، بانک خانه مالی کویت (کویت)، ملت (ایران)، بانک ملی تجاری (عربستان)، گروه بانکی برهاد (مالزی)، مسکن (ایران) و صادرات (ایران)، به ترتیب رتبه‌های دوم تا هشتم را دارا می‌باشند. (جدول ۳) بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که در بین پنجاه موسسه مالی اسلامی با بیشترین حجم دارایی‌های منطبق بر شریعت، ۱۳ بانک از ایران، ۹ بانک از مالزی، ۱۲ بانک از عربستان، ۵ بانک از امارات متحده عربی، ۴ بانک از قطر، ۳ بانک از بحرین و ۲ بانک از کویت به چشم می‌خورد.

جدول ۲ - رتبه‌بندی کشورها بر مبنای بیشترین دارایی‌های منطبق بر شریعت در سال ۲۰۱۵

جمعیت		تعداد مؤسسات ارائه‌دهنده خدمات مالی اسلامی	دارایی‌های منطبق بر شریعت (میلیون دلار)	کشور	رتبه
درصد جمعیت مسلمان از کل جمعیت	مسلمان (هزار نفر)				
۹۹	۷۷۶۸۶	۲۸	۴۰۱۴۳۵	ایران	۱
۹۲/۷	۲۷۲۲۵	۴۲	۳۰۶۸۰۷	عربستان سعودی	۲
۶۶/۱	۱۹۹۵۴	۳۷	۲۰۶۳۰۹	مالزی	۳
۷۵	۷۰۸۴	۲۰	۱۱۱۲۹۴	امارات متحده عربی	۴
۷۰/۷	۲۴۶۰	۲۷	۸۴۴۴۸	کویت	۵
۶۵/۲	۱۴۷۹	۱۰	۷۰۸۹۸	قطر	۶
۷۰/۳	۹۴۵	۳۰	۶۵۰۶۸	بحرین	۷
۹۰/۸	۱۴۳۹۳۰	۲۴	۲۲۲۹۸	بنگلادش	۸
۸۷	۲۱۹۹۴۷	۵۶	۲۱۰۴۴	اندونزی	۹
۹۶/۵	۱۷۸۶۵۳	۱۹	۱۰۱۰۱	پاکستان	۱۰
۹۰/۷	۳۵۱۵۹	۹	۷۴۶۷	سودان	۱۱
۹۵/۳	۷۹۴۶۸	۱	۷۰۱۵	مصر	۱۲
۴/۹	۴۰۱	۱	۶۸۷۹	سوئیس	۱۳
۹۸	۷۴۳۲۰	۱	۵۹۵۰	ترکیه	۱۴
۷۵/۱	۳۱۷	۱	۵۰۲۵	برونئی	۱۵
۴/۸	۳۰۹۷	۴	۳۸۱۱	انگلستان	۱۶
۵/۵	۳۶۹۷	۱	۳۷۹۷	تایلند	۱۷
۹۹	۲۴۷۱۹	۳	۲۵۴۹	یمن	۱۸
۹۲/۸	۲۱۶۲۳	۳	۲۸۸۱	سوریه	۱۹
۹۹	۳۹۵۳۰	۲	۲۵۱۶	الجزایر	۲۰

جدول ۳ - بیست موسسه مالی اسلامی برتر جهان از لحاظ میزان دارایی‌های منطبق با شریعت

رتبه‌بندی	موسسه	کشور	نوع موسسه	S یا W*	دارایی‌های منطبق بر شریعت (میلیون دلار)	درصد دارایی‌های منطبق با شریعت از کل دارایی‌ها	سود ناخالص (میلیون دلار)	نرخ بازدهی دارایی (ROA) (درصد)	شاخص سرمایه پایه (Tier 1) (میلیون دلار)
۱	بانک ملی	ایران	تجاری	S	۸۵۰۱۲	۱۰۰	۴۵۲	۰/۵	۱۱۵۳
۲	بانک الرجیحی	عربستان سعودی	تجاری	S	۸۲۰۵۶	۱۰۰	۱۸۲۳	۲/۳	۱۱۱۷۲
۳	خانه مالی کویت	کویت	تجاری	S	۵۸۶۴۱	۱۰۰	۶۳۳	۱/۱	۲۸۰۲
۴	بانک ملت	ایران	تجاری	S	۵۴۲۰۵	۱۰۰	۹۴۷	۱/۹	۱۶۷۹
۵	بانک ملی تجاری	عربستان سعودی	تجاری	W	۴۶۳۶۶	۴۰	۲۳۴۴	۲/۲	۱۲۲۸۳
۶	مای بانک برهاد	مالزی	تجاری	W	۴۲۴۴۷	۲۳	۲۷۰۲	۱/۵	۱۳۶۷۲
۷	بانک مسکن	ایران	تجاری	S	۳۷۲۵۹	۱۰۰	۲	-	۲۰۲۲
۸	بانک صادرات	ایران	تجاری	S	۳۳۸۳۷	۱۰۰	۴۴۶	۰/۹	۳۴۵۲
۹	بانک اسلامی دبی	امارات متحده عربی	تجاری	S	۳۳۷۲۹	۱۰۰	۷۶۸	۲/۴	۴۰۰۵
۱۰	بانک تجارت	ایران	تجاری	S	۳۳۵۷۳	۱۰۰	۴۳۵	۱/۰۴	۱۴۳۴
۱۱	بانک اسلامی ابوظبلی	امارات متحده عربی	تجاری	S	۳۰۴۶۶	۱۰۰	۴۷۶	۱/۶	۳۴۸۴
۱۲	بانک اسلامی قطر	قطر	تجاری	S	۲۶۴۰۲	۱۰۰	۴۶۹	۱/۹	۷۲۱
۱۳	بانک راکیات	مالزی	تجاری	S	۲۵۵۵۲	۱۰۰	۶۱۳	۲/۴	۳۴۸۲
۱۴	بانک انگلیسی سعودی	عربستان سعودی	تجاری	W	۲۴۰۲۲	۴۸	۱۱۳۷	۲/۳	۶۹۵۲
۱۵	گروه بانکداری البرکا	بحرین	عمده	S	۲۳۴۶۳	۱۰۰	۳۷۵	۱/۷	۱۹۳۷
۱۶	بانک الرایان	قطر	تجاری	S	۲۲۰۰۳	۱۰۰	۵۵۴	۲/۷	۶۸۶
۱۷	بانک آلیما	عربستان سعودی	تجاری	S	۲۱۵۶۳	۱۰۰	۳۳۷	۱/۸	۴۷۸۳
۱۸	بانک کشاورزی	ایران	تجاری	S	۲۰۰۲۵	۱۰۰	۳	۰/۰۱	۷۲۶
۱۹	بانک سپه	ایران	تجاری	S	۱۹۵۰۵	۱۰۰	۱۹	۰/۰۸	۲۶۰۳
۲۰	بانک پارسیان	ایران	تجاری	S	۱۸۳۹۲	۱۰۰	۳۴۸	۱/۴	۱۲۰۹

*- S: بانک کاملاً اسلامی و W: باجه‌های اسلامی

همانگونه که در جدول ۴، ملاحظه می‌گردد رشد دارایی‌های منطبق بر شریعت بانک‌های ایرانی در سال ۲۰۱۵ بسیار قابل توجه بوده‌است؛ به طوری که در میان ۱۰ موسسه برتر کاملاً اسلامی از لحاظ سریع‌ترین رشد دارایی‌ها، شش بانک ایرانی به چشم می‌خورد که بانک شهر و گردشگری ایران به ترتیب با ۶۴ و ۶۳ درصد تغییر در حجم دارایی‌ها، در میان سایر موسسات مالی اسلامی جهان در مقام چهارم و پنجم قرار گرفته‌اند. از دیگر موسسات مالی ایرانی موجود در این فهرست می‌توان به بانک صنعت و معدن، بانک سامان، بانک سرمایه و بانک دی اشاره نمود. در میان موسسات مالی با بانه‌های اسلامی نیز کشور پاکستان نسبت به سایر کشورها توانسته است در سال ۲۰۱۵ مقام نخست را به خود اختصاص دهد و نیمی از موسسات برتر از نظر رشد دارایی‌ها مربوط به کشور عربستان سعودی می‌باشد. جدول ۴ وضعیت ده موسسه برتر جهان از لحاظ بیشترین رشد دارایی‌های منطبق بر شریعت را نشان می‌دهد.

جدول ۴ - ده موسسه مالی اسلامی برتر جهان از لحاظ بیشترین رشد دارایی‌ها*

موسسات با باده‌های اسلامی				موسسات کاملاً اسلامی				
درصد تغییرات	دارایی‌های منطبق بر شریعت (میلیون دلار)	کشور	موسسه	درصد تغییرات	دارایی‌های منطبق بر شریعت (میلیون دلار)	کشور	موسسه	رتبه‌بندی
۱۳۷/۴	۱۱۶۰	پاکستان	حبیب بانک	۸۰	۵۲۰۰	بحرین	بانک السلام	۱
۵۲/۹	۷۸۱	مالزی	بانک صادرات - واردات برهاد مالزی	۷۶	۱۰۱۳	انگلستان	بانک الرایان	۲
۴۳	۱۱۲۳	عمان	بانک موسکات	۷۱	۱۲۶۱	عربستان سعودی	بیمه تعاونی عربی	۳
۳۹	۴۶۳۶۵	عربستان سعودی	بانک ملی تجاری	۶۴	۵۱۰۷	ایران	بانک شهر	۴
۳۲	۸۵۶۰	عربستان سعودی	بانک هلندی سعودی	۶۳	۲۹۷۰	ایران	بانک گردشگری	۵
۳۱/۵	۸۱۵۸	عربستان سعودی	بانک سرمایه‌گذاری سعودی	۵۹	۳۰۵۸	امارات متحده عربی	بانک عجمان	۶
۲۷	۲۱۰۵	مالزی	بانک پنبانگونان مالزی	۵۸	۸۹۰۰	ایران	بانک صنعت و معدن	۷
۲۶	۱۸۳۹۴	عربستان سعودی	گروه مالی سمبا	۵۲	۷۸۸۶	ایران	بانک سامان	۸
۲۵	۱۷۶۲۷	عربستان سعودی	بانک ملی عرب	۴۸/۹	۴۷۸۶	ایران	بانک سرمایه	۹
۲۴	۱۰۳۴۸	مالزی	بانک RHB	۴۸/۶	۳۹۷۹	ایران	بانک دی	۱۰

*- با دارایی‌هایی بیش از ۵۰۰ میلیون دلار

۲-۲- سود ناخالص در موسسات مالی منطبق بر شریعت

میزان سود کسب شده در یک دوره مالی، یکی از شاخص‌های مهم در تعیین توانایی مدیریت در استفاده بهینه از منابع واقعی سرمایه‌ای و مالی بانک‌ها در خلق سود است. جدول ۵، رتبه‌بندی موسسات مالی اسلامی را از لحاظ سود ناخالص نشان می‌دهد. بر مبنای این شاخص، بانک الرجعی عربستان با ۱۸۲۳ میلیون دلار در مقام نخست و بانک‌های ملت (۱۱۵۷ میلیون دلار)، بانک اسلامی دبی (۷۶۸ میلیون دلار) و پاسارگاد (۶۶۳ میلیون دلار) به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. همان‌گونه که ملاحظه می‌گردد در میان ۲۵ موسسه مالی منطبق بر شریعت در جهان، ۹ بانک ایرانی توانسته‌اند بیشترین سود ناخالص را کسب و در این رتبه‌بندی قرار گیرند.

جدول ۵ - بیست و پنج موسسه مالی اسلامی برتر جهان از لحاظ سود ناخالص

رتبه‌بندی	موسسه	کشور	سود ناخالص (میلیون دلار)	درصد تغییرات
۱	بانک الرجعی	عربستان سعودی	۱۸۲۳	-۸/۹
۲	بانک ملت	ایران	۹۴۷	۵۱
۳	بانک اسلامی دبی	امارات متحده عربی	۷۶۸	۶۴
۴	بانک پاسارگاد	ایران	۶۶۳	-۴۲/۷
۵	خانه مالی کویت	کویت	۶۳۳	۱۸
۶	بانک راکیات	مالزی	۶۱۳	-۵/۳
۷	شرکت بیمه تعاونی	عربستان سعودی	۵۶۰	-
۸	بانک مصرف الرایان	قطر	۵۵۴	۱۶
۹	بانک اسلامی ابوظبی	امارات متحده عربی	۴۷۶	۲۱
۱۰	بانک اسلامی قطر	قطر	۴۶۹	۳۱
۱۱	بانک صادرات	ایران	۴۴۶	-۱۰
۱۲	بانک تجارت	ایران	۴۳۵	۵۷
۱۳	گروه بانکداری البرکه	بحرین	۳۷۵	۶
۱۴	بانک ملی	ایران	۳۶۶	-۳۱/۶
۱۵	بانک پاریسیان	ایران	۳۴۸	-۴۸
۱۶	بانک آلیما	عربستان سعودی	۳۳۷	۲۶
۱۷	بانک اقتصاد نوین	ایران	۲۳۶	-۴۲
۱۸	بانک البلاد	عربستان سعودی	۲۳۰	۱۹
۱۹	بانک BIMB	مالزی	۲۲۹	-۶/۵
۲۰	بانک اسلامی بین‌المللی قطر	قطر	۲۲۶	۱۰
۲۱	بانک سینا	ایران	۲۰۳	۱۵
۲۲	بانک بروا	قطر	۱۹۵	۴۱
۲۳	بانک اسلامی فیصل	مصر	۱۷۹	-۱/۲
۲۴	بانک کارآفرین	ایران	۱۷۰	-۳۷/۶
۲۵	بانک الجزیره	عربستان سعودی	۱۵۲	-۱۲

۳-۲ - سودآوری موسسات مالی منطبق بر شریعت و بررسی نرخ بازدهی دارایی (ROA)^۳

بررسی سودآوری صنعت بانکداری اسلامی نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی، در حدود ۷۵ درصد از کل موسسات با رشد مثبت سود مواجه و تنها ۲۵ درصد با کاهش این شاخص نسبت به سال قبل روبرو بوده‌اند. یکی از شاخص‌های سودآوری، نسبت بازدهی دارایی (ROA) است که بیان‌کننده استفاده مطلوب از دارایی بوده و از تقسیم سود خالص بانک به دارایی‌های آن محاسبه می‌شود. این نسبت در کل بانک‌های اسلامی از ۱/۷ درصد در سال ۲۰۱۴ به ۱/۱ درصد در سال ۲۰۱۵ رسیده است و این مسأله منجر به کاهش متوسط نسبت بازدهی در ۱۰ بانک اسلامی برتر جهان از ۳/۱ درصد به ۲/۷ درصد شده است. علی‌رغم کاهش این نسبت اما در مجموع، این شاخص در بانک‌های اسلامی بالاتر از سطح استاندارد جهانی (۱ درصد) قرار دارد و نشان می‌دهد دارایی بانک‌های مذکور از نظر سودآوری در سطح مناسب و مطلوب واقع شده است.

به طور کلی، کاهش سودآوری و رشد دارایی‌ها تا حدودی می‌تواند ناشی از اشباع بازارهای تازه تأسیس برای رقابت با بازارهای متعارف باشد. در این میان، به طور خاص می‌توان به کشور مالزی به عنوان پیشگام در بازار مالی اسلامی جهانی اشاره کرد که رقابت میان فعالان اسلامی این کشور به حالت بحرانی نزدیک شده است. البته اجرای اصلاحات مقرراتی و معرفی قانون خدمات مالی اسلامی سال ۲۰۱۴ در کشور مالزی، اقدامی مهم برای تسهیل در ارائه سرمایه‌گذاری‌های منطبق بر شریعت توسط صندوق‌های بازنشستگی و دستیابی به اهداف دولت برای رسیدن سهم تأمین مالی اسلامی به ۴۰ درصد تا سال ۲۰۲۰ به شمار می‌رود.

جدول ۶ و نمودار ۲، وضعیت ۱۰ بانک تجاری اسلامی برتر جهان را از لحاظ نرخ بازدهی دارایی نشان می‌دهد. همان‌گونه که ملاحظه می‌گردد در رده‌بندی انجام شده از لحاظ این شاخص، بانک‌های ایرانی در سال ۲۰۱۵ صدرنشین موسسات مالی اسلامی بوده‌اند به طوری که بانک پاسارگاد ایران با ۳/۴ درصد به بالاترین نرخ بازدهی دارایی دست یافته و به ترتیب بانک‌های کارآفرین (۳/۳ درصد)، سینا (۳/۲۷ درصد)، بانک مصرف‌الرایان قطر (۲/۷ درصد) و بانک فیصل مصر (۲/۶ درصد) رتبه‌های دوم تا پنجم را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۶ - بانک‌های تجاری اسلامی برتر جهان از لحاظ نرخ بازدهی (ROA) در سال ۲۰۱۵*

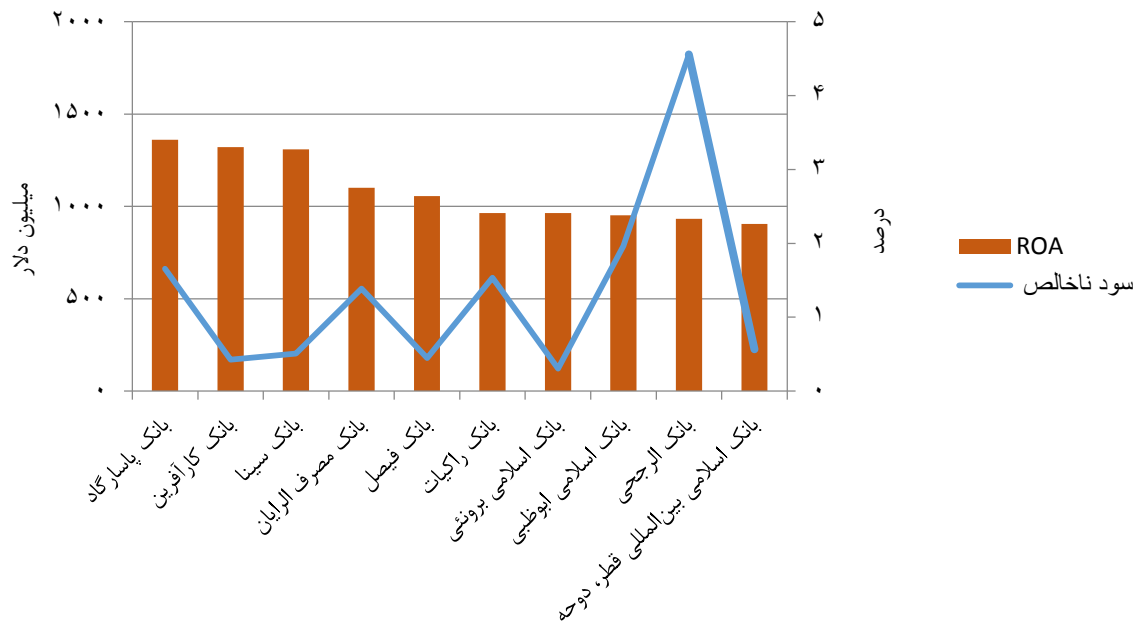
رتبه‌بندی	بانک‌های اسلامی	کشور	نرخ بازدهی دارایی (درصد)	سود ناخالص (میلیون دلار)	دارایی‌های منطبق بر شریعت (میلیون دلار)
۱	بانک پاسارگاد	ایران	۳/۴	۶۶۳	۱۴۸۲۷
۲	بانک کارآفرین	ایران	۳/۳	۱۷۰	۳۹۷۷
۳	بانک سینا	ایران	۳/۲	۲۰۳	۴۸۳۳
۴	بانک مصرف‌الرایان	قطر	۲/۷	۵۵۴	۲۲۰۰۳
۵	بانک فیصل	مصر	۲/۶	۱۷۹	۷۰۱۵
۶	بانک راکیات	مالزی	۲/۴	۶۱۳	۲۵۵۵۲
۷	بانک اسلامی بروئی	برونئی	۲/۴	۱۲۱	۵۰۲۵
۸	بانک اسلامی ابوظبی	امارات متحده عربی	۲/۳۸	۷۸۶	۳۰۴۶۶
۹	بانک الرجیحی	عربستان سعودی	۲/۳۳	۱۸۲۳	۸۲۰۵۶
۱۰	بانک اسلامی بین‌المللی قطر، دوحه	قطر	۲/۲۶	۲۲۶	۱۰۵۴۸

* بانک‌های با سود بیش از ۱۰۰ میلیون دلار.

³ Return on Assets

نمودار ۲- برترین بانک‌های تجاری اسلامی جهان از لحاظ نرخ بازدهی دارایی (ROA)

۳- جمع‌بندی

گسترش و رونق بانکداری اسلامی در میان کشورهای اسلامی از یک سو و تقاضای کشورهای غربی مبنی بر تطابق قوانین بانکداری آنها با قوانین اسلامی از سوی دیگر، رشد چشم‌گیر این نوع نظام بانکی را طی سال‌های اخیر رقم زده است. با این وجود، فرصت‌های ایجاد رشد داخلی برای اغلب فعالان محدود شده و استراتژی ایجاد نوآوری‌ها علی‌الخصوص در حوزه بانکداری دیجیتال (الکترونیک) و تکنولوژی‌های مالی بر توسعه چالش‌های موجود دامن زده است. علاوه بر این، امروزه اغلب بانک‌های اسلامی کشورهای مختلف به پتانسیل بلندمدت منطقه جنوب شرق آسیا توجه بیشتری نشان می‌دهند که در این میان، علی‌رغم نقدینگی بالای بانک‌های اسلامی کشورهای حوزه خلیج فارس (به عنوان مثال در عربستان و قطر) در مقایسه با همتای متعارف خود، شاهد کاهش متوسط نرخ بازدهی دارایی بوده‌ایم. از این‌رو، فعالان حوزه مالی اسلامی برای تداوم فعالیت خود در این فضای رقابتی و همچنین دستیابی به فرصت‌های رو به رشد در آینده نیازمند تطبیق استراتژی‌ها و استانداردهای خود با شرایط روز جهان و استفاده از نوآوری‌های بانکداری الکترونیک می‌باشند.

فهرست گزارش های پژوهشی

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
۱۳۹۵		
فرصت ها و چالش های کارت اعتباری بین المللی در نظام بانکی ایران	MBRI-PN-95010	رسول خوانساری
ارکان اصلاحات نهادی لازم برای نهادینه سازی ثبات بخش مالی	MBRI-PP-95009	علی بهادر
واکاوی ابعاد حقوقی سرمایه گذاری خارجی در صنعت بانکی ایران	MBRI-PP-95008	زهرا خوشنود
صورت های مالی لازم الاجرای بانک های ایران: تقابل قانون با استاندارد یا همزیستی مسالمت آمیز؟	MBRI-RR-95007	کارگروه مطالعاتی IFRS در صنعت بانکداری
چارچوب گزارشگری مالی بانک های ایران	MBRI-RR-95006	کارگروه مطالعاتی IFRS در صنعت بانکداری
جایگاه مؤسسات اعتباری و واسطه گری مالی غیربانکی در نظام مالی	MBRI-RR-95005	مهرداد سپهوند
موانع حذف ربا از نظام بانکی ایران و ارائه راهکارهای اصلاحی	MBRI-RR-95004	فرشته ملاکریمی، وهاب قلیچ
سازوکار مدیریت نرخ های سود در چارچوب سیاست پولی	MBRI-PP-95003	اکبر کمیجانی، حمید زمان زاده، علی بهادر
صورت عملکرد سپرده های سرمایه گذاری: ارتقای پاسخگویی در مدل کسب و کار بانکداری بدون ربا، همگرا با IFRS	MBRI-PP-95002	احمد بدری
لزوم اصلاحات ساختاری پایدارکننده ی نرخ تورم تک رقمی در شبکه ی بانکی	MBRI-PN-95001	علی بهادر
۱۳۹۴		
آسیب شناسی اوراق مشارکت بانک مرکزی از دیدگاه فقهی-اقتصادی	MBRI-PN-94025	حسین میثمی
مدیریت بدهی بانک ها به بانک مرکزی: پیش شرط تحقق نرخ تورم تک رقمی	MBRI-PN-94024	مریم همتی
کاستی های بازارهای مالی ایران و ثبات قیمتی	MBRI-PN-94023	علی بهادر
کلان نگاری بانکداری سایه ای در ایران	MBRI-PN-94022	محمد ارباب افضلی، مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری
مسیر آتی نظام مالی: بانک محور یا بازار محور	MBRI-RR-94021	زهرا خوشنود
آثار مؤلفه های بخش حقیقی و رشد قیمت دارایی ها در مطالبات غیر جاری بانک ها	MBRI-PN-94020	حسین باستانزاد، محمدولی پور پاشا، هادی حیدری
شاخص سازی قیمت های تجارت خارجی ایران	MBRI-RP-94019	سجاد ابراهیمی
طراحی اوراق بهادار اسلامی تورم پیوند در نظام مالی ایران	MBRI-PN-94018	رسول خوانساری و امیر حسین اعتصامی
شمول مالی در ایران: مقایسه ای بر اساس معیارهای پایه ای گروه ۲۰	MBRI-PN-94017	مجید عینیان
نقد و بررسی پیش نویس طرح قانون عملیات بانکی بدون ربا	MBRI-SR-94016	
تحلیل سازوکار تعدیل نسبت کفایت سرمایه در دوره های رکود و رونق	MBRI-PN-94015	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
نقش اوراق بهادار اسلامی در تامین کسری بودجه دولتی	MBRI-PP-94014	وهاب قلیچ
حکمرانی شرکتی در نظام های بانکی منتخب و نقش بانک های مرکزی	MBRI-RR-94013	مهرداد سپه وند، حمید قنبری، امین جعفری، لیلا محرابی
طراحی ابزارهای اسلامی جهت ارائه تسهیلات قاعده مند توسط بانک مرکزی	MBRI-PN-94012	حسین میثمی، حسین توکلیان
صورت عملکرد سپرده های سرمایه گذاری: ارتقای پاسخگویی در مدل کسب و کار بانکداری بدون ربا، همگرا با IFRS	MBRI-PP-94011	احمد بدری
قواعد مالی و هدف گذاری تورمی	MBRI-PN-94010	زاله زارعی
عملیات بازار باز در بانکداری مرکزی نوین و تحلیل آن از منظر فقهی	MBRI-RR-94009	حسین میثمی
عوامل موثر بر تحقق سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی	MBRI-PN-94008	وهاب قلیچ و رسول خوانساری
ناخشنای عملیات بازار باز	MBRI-WP-94007	پیر پائولو بنینو، سالواتور نیستیکو
برآورد ارزش خدمات خانگی کشور با تأکید بر خدمات زنان خانه دار	MBRI-RR-94006	ابوالفضل خاوری نژاد
افق زمانی گذار به تورم تک رقمی پایدار در سایه سیاست پولی و ارزی	MBRI-PN-94005	حمید زمان زاده
برگزیدگان حوزه های مختلف بانکداری مرکزی در سال ۲۰۱۴	MBRI-TR-94004	زاله زارعی و ایلناز ابراهیمی
نظام های ارزی: دسته بندی، شناسایی و آثار اقتصادی	MBRI-RP-94003	علی بهادر
قدرت قانونی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	MBRI-WP-94002	زهرا خوشنود، پی یر ای. بولتز
معرفی یک شاخص شرایط پولی جدید برای اقتصاد ایران	MBRI-WP-94001	مریم همتی، رضا بوستانی
۱۳۹۳		
عوامل موثر بر بهره مندی از وام و شکل گیری تقاضا برای وام در خانوارهای شهری	MBRI-RR-93042	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ساختار هزینه های پنگاه ها و تقاضا برای منابع مالی	MBRI-PN-93041	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده

نویسنده / نویسندگان	کد گزارش	عنوان
لیلا محرابی	MBRI-TR-93040	رتبه‌بندی موسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۴
سیدعلی مدنی زاده، هومن کرمی، سعید بیات	MBRI-PN-93039	تحلیل پویایی‌های تورم و رشد اقتصادی در ایران
مجید عینیان، امینه محمودزاده	MBRI-PN-93038	بررسی آمار و اطلاعات حوزه تأمین مالی
مهشید شاهچرا و ماندانا طاهری	MBRI-PN-93037	ارزیابی ساختار ترازنامه و واسطه‌گری مالی شبکه بانکی کشور
سید احمدرضا جلالی نائینی و محمدامین نادریان	MBRI-PP-93036	چارچوبی برای اصلاح سیاستگذاری پولی در ایران
ژاله زارعی	MBRI-PP-93035	قواعد مالی و پیاده‌سازی آن در ایران
حمید زمان زاده	MBRI-PR-93034	گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران» دی ماه ۱۳۹۳
سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی	MBRI-PR-93033	گزارش ماهانه پیش بینی تورم، دی ماه ۱۳۹۳
حمید زمان زاده، مریم همتی و حسین توکلیان	MBRI-PP-93032	رهنگاشت بانکداری مرکزی ایران در افق میان‌مدت
ایلناز ابراهیمی	MBRI-PN-93031	تجربه شیلی، ترکیه و برزیل در بازنگری چارچوب سیاست پولی
فرهاد نیلی و امینه محمودزاده	MBRI-PP-93030	تنگنای اعتباری از شواد خرد تا پیامدهای کلان
حسین میثمی	MBRI-PN-93029	صکوک بیع دین به عنوان ابزار سیاست پولی
محمدحسین رحمتی و سیدعلی مدنی زاده	MBRI-PP-93028	رکود تورمی و راهکارهای خروج
محمدحسین رحمتی، سیدعلی مدنی زاده، فاطمه نجفی	MBRI-PP-93027	رکود تورمی در ایران: نظم‌های آماری و عوامل آن
حمید زمان زاده، علی بهادر، حسین باستانزاد، حسین توکلیان	MBRI-PP-93026	مدیریت نرخ ارز تحت نظام ارزی خزنده در کریدور
فرهاد نیلی و امینه محمودزاده	MBRI-PP-93025	مطالبات غیر جاری یا دارایی‌های مسموم بانک‌ها
حمید زمان زاده	MBRI-PR-93024	گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران» (آبان‌ماه ۱۳۹۳)
دکتر سیدعلی مدنی زاده، دکتر رامین مجاب، سجاد ابراهیمی، سعید بیات، مجید عینیان، هومن کرمی	MBRI-PR-93023	گزارش فصلی متغیرهای اقتصاد کلان (تابستان ۱۳۹۳)
دکتر سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی	MBRI-PR-93022	گزارش ماهانه پیش بینی تورم (آبان‌ماه ۱۳۹۳)
سجاد ابراهیمی	MBRI-PR-93021	گزارش فصلی تولید صنعتی ایران (تابستان ۱۳۹۳)
فرهاد نیلی و امینه محمودزاده	MBRI-PP-93020	شکست بازار اعتبارات
ابوالفضل خاوری نژاد	MBRI-RR-93019	سیستم حسابهای ادغام شده محیط زیستی و اقتصادی ایران (حساب اقماری محیط زیست ایران) (SEEAIRAN)
هادی حیدری	MBRI-PN-93018	بررسی اثرات دور اول و دوم تحولات اقتصاد کلان بر ترازنامه بانک‌ها
رسول خوانساری، ماندانا طاهری، حمید زمان زاده	MBRI-PN-93017	گواهی سپرده مدت‌دار سرمایه‌گذاری خاص: کاستی‌ها و راه‌حل‌ها
سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی	MBRI-WP-93016	پیش‌بینی تورم ایران با استفاده از منحنی فیلیپس
فرهاد نیلی و امینه محمودزاده	MBRI-PP-93015	چرخه‌های تجاری و اعتباری
رامین مجاب	MBRI-PP-93014	ارتباط پول و قیمت: با تمرکز بر اجزای شاخص قیمت مصرف‌کننده
اعظم احمدیان	MBRI-PN-93013	ارزیابی پویایی صنعت بانکداری ایران با تأکید بر رقابت‌پذیری
ایلناز ابراهیمی	MBRI-PN-93012	هدف‌گذاری تورم؛ لزوم اعمال و پیش‌شرط‌های اساسی
مریم همتی	MBRI-PP-93011	ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی
سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی	MBRI-WP-93010	کنترل اثرات ناپایداری و شکست ساختاری تورم با مدل‌های غیرخطی و زمان‌متغیر
وهاب قلیچ و فرشته ملاکریمی	MBRI-PN-93009	راهکاری در جهت تقویت رعایت اصول شریعت در قراردادهای بانکی
زهرا خوشنود و مرضیه اسفندیاری	MBRI-PN-93008	ارزیابی سرمایه بانک‌ها بر اساس استانداردهای بین‌المللی
سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی	MBRI-WP-93007	پیش‌بینی تورم ایران با استفاده از عوامل مشترک اجزای شاخص قیمت کالاها و خدمات
مجید عینیان	MBRI-PN-93006	وضعیت صنایع در دوره‌های رونق و رکود
لیلا محرابی	MBRI-PN-93005	ارزیابی وضعیت مطالبات غیرجاری در نظام بانکی ایران و مقایسه آن با سایر کشورها
لیلا محرابی	MBRI-PN-93004	معرفی روش‌های تأمین مالی اسلامی در کشورهای مختلف
زهرا خوشنود	MBRI-PP-93003	سپر سرمایه مخالف چرخه سندی از جمله اسناد توافق‌نامه سرمایه بال سه
رسول خوانساری	MBRI-PP-93002	آسیب‌شناسی بازار بین‌بانکی ریالی در ایران با تأکید بر ابعاد فقهی

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
اثر پسماند جانشینی پول در ایران	MBRI-RR-93001	سامان قادری
۱۳۹۲		
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-9228	مریم همتمی
استقلال بانک مرکزی؛ گام نخست در پیشبرد اهداف سیاست‌گذاری پولی	MBRI-9227	مریم همتمی
تأثیر نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی بر مطالبات غیرجاری بخش بانکی؛ رهیافت اقتصادسنجی	MBRI-9226	حامد عادل نیک
اثرات پویای حجم کل بدهی‌ها بر بخش واقعی اقتصاد ایران (۱۳۶۰-۱۳۹۰) و ارزیابی آن به عنوان سازوکار هشداردهنده وقوع بحران مالی	MBRI-9225	احمدعلی رضایی
ارزیابی عملکرد بانک‌ها در سید دارایی، بدهی، سود و زیان در سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۲	MBRI-9224	اعظم احمدیان
تحلیل سهم از بازار بانک‌ها (۱۳۹۰-۱۳۹۱)	MBRI-9223	اعظم احمدیان
ارزیابی شاخص‌های سلامت بانکی، در بانک‌های ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۱)	MBRI-9222	اعظم احمدیان
تجربه بانک‌های توسعه‌ای در بحران اقتصادی جهان و تحولات پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد جهانی	MBRI-9221	لیلا محرابی
وضعیت آماری موسسات مالی اسلامی برتر در جهان (با تأکید بر نقش بانک‌های ایرانی)	MBRI-9220	وهاب قلیچ، لیلا محرابی
پایداری تورم و عوامل مؤثر بر آن در اقتصاد ایران	MBRI-9219	حجت تقی‌لو
مالیات تورمی در ترازوی عدالت	MBRI-9217	دکتر محمداسماعیل توسلی و وهاب قلیچ
مدیریت ثروت اسلامی	MBRI-9216	رسول خوانساری، رضا یارمحمدی
بررسی دیدگاه‌های فقهی پیرامون مسأله جبران کاهش ارزش پول	MBRI-9215	فرشته ملاکریمی
تحلیل عاملی نسبت‌های مالی بنگاه‌های صنعتی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	MBRI-9214	ماندانا طاهری، فرهاد نیلی
صکوک کوتاه‌مدت و کاربردهای آن در بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9213	رسول خوانساری، حسین میثمی، لیلا محرابی
جعبه ابزار پیش‌بینی تورم در اقتصاد ایران	MBRI-9212	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کریمی
محاسبه سود قطعی سپرده‌گذاران در بانکداری بدون ربا	MBRI-9211	حسین میثمی
ارزیابی عملکرد صنعت بانکداری در ایران (مقایسه سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰)	MBRI-9210	اعظم احمدیان
نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانک	MBRI-9209	حمید قنبری
تحلیل شاخص‌های عملکرد شبکه بانکی در تأمین مالی تولید	MBRI-9208	اعظم احمدیان
بسترهای تشکیل منطقه بهینه پولی بین کشورهای سازمان همکاری اقتصادی (اگو)	MBRI-9207	مصعب عبدالهی آرانی
حاکمیت شرکتی، نظارت و مقررات احتیاطی در موسسات مالی اسلامی: گزارش پنجمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9206	حسین میثمی
استانداردهای حسابداری و حسابرسی در موسسات مالی اسلامی: گزارش چهارمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9205	وهاب قلیچ
مدیریت دارایی و بدهی در بانک‌های اسلامی: گزارش سومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9204	لیلا محرابی
مدیریت ریسک در بانک‌های اسلامی: گزارش دومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9203	رسول خوانساری
اصول و مقررات شرعی در معاملات و تأمین مالی: گزارش اولین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9202	فرشته ملاکریمی
تورم و جبران کاهش ارزش پول از دیدگاه اسلامی: گزارش هفتمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9201	حسین میثمی
۱۳۹۱		
پولی کردن کسری بودجه از منظر اقتصاد اسلامی: گزارش ششمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9111	حسین میثمی
مجموعه روایات ربا(بخش اول)	MBRI-9110	فرشته ملاکریمی
بررسی فقهی و حقوقی وثایق بانکی	MBRI-9109	فرشته ملاکریمی
عوامل مؤثر بر استفاده خانوارهای شهری از انواع خدمات مالی	MBRI-9108	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ضرورت معرفی رهنمود جدیدی در مدیریت ریسک نقدینگی با توجه به تحولات سیستم مالی در ایران	MBRI-9107	زهره خوشنود
ساختار بانکداری اسلامی در کشورهای اسلامی: نمونه موردی کشور مالزی	MBRI-9106	لیلا محرابی
مفهوم‌شناسی ربا و بهره	MBRI-9105	حسین میثمی
تورق چیست؟	MBRI-9104	وهاب قلیچ

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
چشم‌انداز اقتصاد اسلامی بر بحران مالی جهانی	MBRI-9103	لیلا محرابی
وضعیت بانکداری اسلامی در کشورهای منطقه MENA	MBRI-9102	لیلا محرابی
بحران یورو؛ ریشه‌های پیدایش و سناریوهای آینده	MBRI-9101	ایلناز ابراهیمی
۱۳۹۰		
عملیات بازار باز در چارچوب بانکداری بدون ربا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9008	حسین قضاوی، حسین بازمحمدی
کتاب‌شناسی اقتصاد ریاضی (پاییز ۱۳۹۰)	MBRI-9007	فرهاد نیلی
برآورد قدرت بازاری در شبکه بانک‌های دولتی ایران (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9006	سید صفدر حسینی
جنبه‌های اساسی تغییر واحد پول ملی؛ تجربه ونزوئلا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9005	ابوالفضل اکرمی، پیمان قربانی
اصول اساسی اثربخشی نظام‌های بیمه سپرده (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9004	حسین معصومی، محمد روشن‌دل
ساز و کارهای تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9003	زهرا سلطانی، زهرا خوشنود، طاهره اکبری آلاشتی
بانکداری اخلاقی در جهان (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9002	وهاب قلیچ
مالیات تورمی دلار (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9001	حسین قضاوی
۱۳۸۹		
بورس اوراق بهادار در ایران و برخی کشورهای منتخب	MBRI-8911	علی حسن‌زاده، اعظم احمدیان
قانون بانک مرکزی فدراسیون روسیه	MBRI-8910	امیر حسین امین آزاد، حسین معصومی
سیاست‌های پولی و قیمت نفت	MBRI-8909	مهدی منجمی
مدیریت نقدینگی و جوه نقد صندوق شعب با استفاده از مدل انتشار	MBRI-8908	هادی حیدری، زهرا زواریان، ایمان نوربخش
مصوبه تشکیل مراکز خدمات سرمایه‌گذاری استانی	MBRI-8907	لیلا محرابی
بررسی برنامه پنجم توسعه کشور	MBRI-8906	مهشید شاهچرا
آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی	MBRI-8905	طاهره اکبری آلاشتی
اثر خارجی بحران‌های مالی آمریکا و انگلستان بر دیگر نقاط جهان	MBRI-8904	ترانگ بوی، تامیم بابومی، مترجم: سوفی بیگلری
نقش یوان در موفقیت تجاری چین	MBRI-8903	پرستو شجری
ادوار تجاری و آزمون علیت گرنجر	MBRI-8902	مجید صامتی، سعید دانی کریم‌زاده، لیلا نیلفروشان
امکان‌سنجی فقهی-اقتصادی استفاده از نهاد وقف در تأمین مالی خرد اسلامی	MBRI-8901	حسین میثی، محسن عبدالهی، مهدی قائمی‌اصل

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰
کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir